

Karavánok országa

A Máltai Szeretetszolgálat a PAIRS program keretében azokat a jól bevált gyakorlatokat, módszereket gyűjti össze nemzetközi partnereivel, amelyek működőképesek és hatékonyak voltak a romák integrációjában, felzárkóztatásában. Tanulmányutak során, a helyszínen ismerkedhetnek meg a szakértők a különböző integrációs programokkal. Magyarországot követően az olasz partnerszervezetek mutatták be munkájukat. Suri Szilvia beszámolója a milánói telepekről.

Az olasz és a magyar roma családok életszínvonala bár sok tekintetben hasonló, mégis a lakhatás területén a különbség szembetűnő: az Olaszországban élő roma családok többsége lakókocsiban él, illegális vagy legális telepeken. Milánóban összesen 7 legális telep van, illegálisból több tucat. Becslések szerint 150 ezer roma él Olaszországban, közülük 2500-an Milánóban. Minden harmadik romának lakókocsi az otthona.

Az illegális táborokat, vagy nevezzünk inkább telepeknek, időről-időre felszámolja a hatóság közegészségügyi és biztonsági okokra hivatkozva. Ilyenkor a családok útra kelnek és vagy egy másik helyszínt választanak a letelepedésre, vagy a helyi önkormányzat által kijelölt területre, a legális telepre költöznek átmeneti jelleggel. Az átmenet pedig évekig, akár évtizedekig is eltarthat.

„A legolcsóbb lakókocsi tízezer euróba kerül, de akár 30-40 ezret is elkérhetnek egy jobb minőségű „karavánért”, persze arra is akad példa, hogy a tengerparti kempingek környékéről ellopják a lakóautót, lecserélik a rendszámot és már kész is az új lakás”- mondja Mauricio Pagani az olasz Opera Nomadi civil szervezet vezetője, aki a Milánó körzetébe tartozó szegregátumokban segíti a roma családokat.

Első ránézésre egy rendezett, nyári kempingre hasonlít a legtöbb roma telep. Jól felszerelt lakókocsik sorakoznak a rendezett parkos, virágokkal és kerti törpékkel szegélyezett területen. A tenger zúgását az autópályáról lehajtó autók hangja pótolja. Mégis békésnek tűnik minden, az egyszeri látogatóknak kedvük támad maradni és beköltözni az egyik bungalóba. A helyzet azonban mégse ennyire romantikus. Az esetek többségében a legális telep területét magasfeszültségű áramvezetékek alatt, vagy az autópálya közvetlen közelébe jelöli ki az adott önkormányzat. Távol a város központjától, ott, ahol már csak ritkán jár a sárga busz. A regisztrált lakókocsik így olyan területen állhatnak meg hosszabb ideig, ami tulajdonképpen hasznosíthatatlan. A családok pedig a háborítatlanságért cserébe elfogadják az egészségüket veszélyeztető területet otthonuknak. Vastag egészségügyi akták tanúskodnak a különböző megbetegedésekről, de arról nincs bizonyosság, hogy ezt a magasfeszültség közelsége okozná.

A családok a délszláv háború idején a volt Jugoszláv országokból valamint Romániából és Bulgáriából érkeztek Olaszországba békét és munkát remélve. Egyelőre még várat magára mindkettő. Silvio Berlusconi egy önkormányzati választási kampányban világosan kifejtette: esze ágába sincs átengedni Milánót cigányok és muzulmánok kezére. A kijelentést követően pedig látványos kitelepítési intézkedések indultak el 2011-ben.

Munkát se egyszerű találni. A legnagyobb probléma azokkal van, akik már itt születtek, nekik ugyanis semmilyen hivatalos papírjuk, dokumentumuk nincs. A szülők a gyerek születését nem jelentik be az anyaországban, Olaszországban pedig nagyon nehéz állampolgárságot kapni. Az állampolgárság alapfeltétel az állandó, bejelentett lakcím. Ez pedig lakókocsi esetében nincs. A hivatalos papírokon nem is létező gyerekeknek így semmi se jár: minden állami szolgáltatásból- oktatás, egészségügy, családi támogatások – kimaradnak és később munkát se kapnak. Lakcím nélkül nincs munka, munka nélkül nincs lakás.

Különböző civil szervezetek vállalják magukra a gyerekek oktatását, támogatását, a felnőttek képzését és védett munkahelyek biztosítását. „Tanulságos volt, amikor az egyik fiataalt - aki egy európai uniós programnak és civileknek köszönhetően a milánói konzervatóriumba jár- meghívta az államfő, hogy egy fogadáson ő játssza el hegedűn a nyitó zenét. A konzervatóriumban ő teljesít a legjobban, ő a legtehetségesebb. Óriási sikere volt. Az államfő tapsolt, a gyerek pedig ott állt egy szál hegedűvel, papírok nélkül, illegálisan.”- meséli a Casa della Carità civil szervezet munkatársa a történetet. A szociális munkás szerint az a legszomorúbb, hogy nem tudják mi lesz a fiatallal, ha kikerül a konzervatóriumból. Munkát ugyanis biztosan nem fog kapni. Hiába tehetséges, hiába anyanyelve az olasz, lakcím és állampolgárság hiányában nem alkalmazhatja hivatalosan senki.

„Még ha elszórva is, de vannak jó gyakorlatok, sikeres történetek”- mondja a YES katolikus szervezet elnöke. A civil szervezet romákat foglalkoztat varrodájában és a raklap üzemében. Nem kérnek papírokat a munkavállalóktól, de így is bejelentik őket. A programokat a tudás felmérés alapján indították el. Egészen egyszerűen megkérdezték, hogy mihez értenek, és aztán erre a szaktudásukra építették fel a programot. „A gazdasági válság miatt az emberek egyre kevesebb ruhát vásárolnak még Milánóban is,

inkább elviszik megjavítani a régiakat. Így már a harmadik boltunkat nyitjuk meg, ahol az asszonyok varrást, vasalást vállalnak.”- meséli a szervezet vezetője.

A meglévő tudásra épít a sárga büfé projekt is- erősít rá Mauricio Pagani. A civil szervezet munkatársai a helyi roma közösséggel vettek még egy lakókocsit, amit vendéglátásra alkalmas büfé kocsvá alakítottak. A sárga karaván ebéidőben járja a környező gyárakat és sültkolbászt, egytálételeket kínálnak a munkásoknak. Négy embernek ad biztos bevételt a guruló gyorsétkezdé. A sárga büfé egy olyan milánói telepről indul útnak, ahol egy család lakik. Ötvenen élnek, tíz lakókocsiban és igen gyakran fogadnak vendégeket. „Politikusokat, szociológusokat és diákokat”- sorolja a családfő. „Ez egy minta telep. Csodálkoznak mindig, hogy ilyen szépen élünk. Van munkánk, rendes otthonunk, autónk. 2011-ben minket is elűztek a nagy telepről. Akkor elhatároztam, hogy a családommal megmutatjuk, hogy ugyanolyan emberek vagyunk mi is, mint bárki más. Dolgozunk, a gyerekek iskolába járnak, sőt, még múzeumot is nyitottunk a telepen. A legszomorúbb az, hogy édesapámat, aki több mint nyolcvan éves, életében kétszer írták össze listára. Egyszer a Porrajmos (cigány holokauszt) idején és egyszer két éve. Ezt kellett megélnie. Szégyen.”- zárta a beszélgetést rövidre a családfő, aki rögtön meleg ebéddel vendégelte meg a látogatókat.